

ΕΜΣΤ

ΚΙΜΣΟΥΤΖΑ

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η έκθεση του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης έχει τίτλο

ΚΙΜΣΟΥΤΖΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

και είναι αφιερωμένη στην καλλιτέχνη Kimsooja, η οποία προέρχεται από την Κορέα.

Τα έργα που παρουσιάζονται δημιουργήθηκαν την τελευταία δεκαετία και είναι εγκαταστάσεις, βιντεοεγκαταστάσεις και μία ηχητική εγκατάσταση μέσα από τα οποία η Kimsooja αφηγείται ένα συνεχές ταξίδι της στον κόσμο.

Αυτό φαίνεται περισσότερο στις βιντεοεγκαταστάσεις που δημιουργεί και στις οποίες παρουσιάζει τα ταξίδια που έκανε σε διάφορες πόλεις του κόσμου (Λονδίνο, Σανγκάη, Λάγκος, Τόκιο, Πόλη του Μεξικού, Νέο Δελχί κ.ά.).

Άλλα έργα της ξεκινούν από μία παραδοσιακή γυναικεία ασχολία, τη ραπτική.

Μαθαίνει από τη μητέρα της να ράβει και όταν αποφασίζει να ασχοληθεί με την τέχνη, ξεφεύγει από τη ζωγραφική και ασχολείται με το ύφασμα, δημιουργώντας έργα από ρούχα και παραδοσιακά κορεατικά καλύμματα κρεβατιών. Αυτά τα υφάσματα συμβολίζουν σημαντικά πράγματα για την ίδια την Kimsooja αλλά και για τους συμπατριώτες της και συνδέουν τα έργα της με προσωπικές καθώς και με συλλογικές μνήμες.

Η Kimsooja, μέσα από αυτή τη διαρκή μετακίνηση στον κόσμο, μας δείχνει πως σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οι καλλιτέχνες ταξιδεύουν συνεχώς και εμπνέονται από διαφορετικές κουλτούρες και συνήθειες αλλά και από σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα που απασχολούν όλο και περισσότερους ανθρώπους, σε όποιο σημείο του πλανήτη και αν κατοικούν.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΜΣΤ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για το Δημοτικό Σχολείο

Το έντυπο αυτό έγινε με αφορμή την έκθεση **ΚΙΜΣΟΥΤΖΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ** που παρουσιάστηκε στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης από το Φεβρουάριο έως το Μάιο του 2005.

Οργάνωση Εκπαιδευτικού Προγράμματος:
Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
Επιμέλεια-Υλοποίηση: Μαρίνα Παπασωτηρίου
Σχεδιασμός εντύπου: Γιώργος Τζιλιάνας
Εκτύπωση: ΑΔΑΜ Εκδόσεις / Πέργαμος ΑΒΕΕ

© ΕΜΣΤ 2005
Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
Αμβρ. Φραντζή 14, 117 43 Αθήνα
Τηλ. 210 / 9242 111-2, Φαξ 210 / 9245 200
e-mail: education@emst.culture.gr / www.emst.gr

ISBN 960-8349-11-7 / Τιμή 4 €

ΚΙΜΣΟΥΤΖΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Η Κιμσούτζα χρησιμοποιεί υφάσματα και ρούχα, έτοιμα αντικείμενα που έχουν φτιαχτεί καταρχήν για άλλο σκοπό, για να συζητήσει το θέμα του ταξιδιού και της μετανάστευσης, είτε αυτή γίνεται με τη θέληση του ανθρώπου είτε αναγκαστικά. Χαρακτηριστική είναι η εγκατάσταση **Μποτάρι**, 2004 (1), την οποία δημιουργεί από παραδοσιακά κορεατικά καλύμματα κρεβατιών. Το μποτάρι για τους Κορεάτες είναι ο μπόγος από ύφασμα μέσα στον οποίο τυλίγουν αντικείμενα του νοικοκυριού,

1 φαγητά ή δώρα για να τα μεταφέρουν. Το μποτάρι είναι κάτι συνηθισμένο στην κορεατική κοινωνία και συνδέεται με τη μετακίνηση ανθρώπων και τη μεταφορά πραγμάτων. Παράλληλα είναι ιδιαίτερα οικείο για την Κιμσούτζα τόσο εξαιτίας της καταγωγής της από την Κορέα όσο και εξαιτίας των συνεχών μετακινήσεων της οικογένειάς της. Ο πατέρας της ήταν στρατιωτικός, οπότε η οικογένεια μετακόμιζε συχνά σε διαφορετικές πόλεις και χωριά της Κορέας. Η καλλιτέχνις λοιπόν περνάει μεγάλο μέρος της παιδικής της ηλικίας αφήνοντας πίσω της αγαπημένους ανθρώπους και μέρη.

Κατά κάποιο τρόπο τα μποτάρι συμβολίζουν το μετανάστη που μπορεί να βάλει όλα του τα υπάρχοντα σ' έναν μπόγο και να είναι έτοιμος να αλλάξει τόπο και να κάνει από στιγμή σε στιγμή μια καινούργια αρχή. Έχοντας δημιουργήσει πολλά μποτάρι, η Κιμσούτζα τα φορτώνει σε ένα φορτηγό με το οποίο ξεκίνησε το 1997 να κάνει μία διαδρομή σε μέρη της Κορέας στα οποία είχε ζήσει και από τα οποία είχε αναμνήσεις. Αυτό το ταξίδι της

2 βιντεοσκοπήθηκε και παρουσιάζεται στη βιντεοεγκατάσταση **Πόλεις εν κινήσει - 2.727 χιλιόμετρα Φορτηγό Μποτάρι**, 1997 (2). Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό έργο καθώς η ίδια ταξιδεύει σε μέρη που αγάπησε και έπρεπε να τα αφήσει. Το φορτηγό περνάει από βουνά και τοποθεσίες της Κορέας, ενώ η ίδια παρουσιάζεται καθισμένη στην καρότσα, πάνω στα μποτάρι, πάντα με την πλάτη γυρισμένη προς εμάς. Φοράει μαύρα ρούχα και κοιτάζει μπροστά. Το φορτηγό αυτό είναι για την Κιμσούτζα ένα όχημα που τη μεταφέρει στο παρελθόν της, μας δείχνει έναν άνθρωπο που ανατρέχει με ευαισθησία στα

περασμένα και ο οποίος ταυτόχρονα είναι έτοιμος να κάνει μια καινούργια αρχή αφού κουβαλάει μαζί του τα υπάρχοντά του τυλιγμένα μέσα στα μποτάρι. Συνεχίζοντας την περιήγησή μας στα έργα από υφάσματα, συναντάμε την εγκατάσταση **Γλύστρα**, 2000 (3). Στο έργο αυτό η καλλιτέχνις έχει τοποθετήσει παραδοσιακά κορεατικά καλύμματα κρεβατιών απλωμένα σε σύρματα. Αντικρίζοντας το έργο, τα μάτια μας γεμίζουν από παραδοσιακά χρώματα και σχέδια της Ανατολής

3 που για τους Κορεάτες συμβολίζουν την αγάπη, την ευτυχία, τον πλούτο, τη γονιμότητα και προσφέρονται σαν δώρο γάμου στα νέα ζευγάρια. Η Κιμσούτζα, όταν τη ρώτησαν γιατί χρησιμοποιεί καλύμματα κρεβατιών, απάντησε: "Το κάλυμμα του κρεβατιού συμβολίζει το χώρο όπου γεννιόμαστε, αναπαυόμαστε και αγαπάμε, όπου ονειρευόμαστε, υποφέρουμε και τελικά πεθαίνουμε. Κρατάει ζωντανές τις αναμνήσεις του σώματος, οι οποίες έτσι οδηγούνται σε μια άλλη διάσταση". Εδώ βλέπουμε πώς η καλλιτέχνις συνδέει τη σύγχρονη τέχνη με παραδοσιακά στοιχεία της χώρας της, πώς μιλάει για έννοιες που σχετίζονται με τη ζωή

των ανθρώπων, όχι μόνο στην Κορέα αλλά και σε όλο τον κόσμο. Μία βιντεοεγκατάσταση που αφηγείται το ταξίδι της Κιμσούτζα στον κόσμο και που συνδέεται με την αγαπημένη της ασχολία, τη ραπτική, είναι η **Γυναίκα Βελόνα**, 1999-2001 (4). Για να πραγματοποιήσει αυτό το έργο η καλλιτέχνις ταξίδεψε σε οκτώ μεγάλες πόλεις του κόσμου: Λονδίνο, Σανγκάη, Λάγκος, Τόκιο, Πόλη του Μεξικού, Νέο Δελχί, Κάιρο, Νέα Υόρκη. Εκεί

4 συναντάει διαφορετικούς ανθρώπους, συνήθειες, καθημερινές ασχολίες και θέλει όλα αυτά να τα ενώσει, να δημιουργήσει δεσμούς μεταξύ των ανθρώπων. Στις πόλεις που επισκέπτεται κάνει το ίδιο πράγμα: στέκεται με την πλάτη γυρισμένη στην κάμερα, ανάμεσα στο πλήθος των περαστικών οι οποίοι κινούνται με αντίθετη φορά προς εκείνη. Έτσι εμείς βλέπουμε ό,τι και εκείνη χωρίς όμως ποτέ να βλέπουμε το πρόσωπό της. Η Κιμσούτζα διαλέγει αυτό τον τρόπο για να μας μιλήσει για την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων και των λαών. Παρατηρώντας τις αντιδράσεις των

περαστικών νιώθουμε και εμείς, όπως ίσως και η ίδια, την απομάκρυνση των ανθρώπων και την έλλειψη της επικοινωνίας μεταξύ τους. Η καλλιτέχνις, θέλοντας να συμβάλει σε αυτή την επικοινωνία, παρομοιάζει τον εαυτό της με μία βελόνα και ονομάζει το έργο της **Γυναίκα - Βελόνα**. Όπως η βελόνα ενώνει διαφορετικά σημεία του καμβά μέσω της κλωστής, έτσι και η Κιμσούτζα με την ανώνυμη παρουσία της μέσα στο πλήθος οκτώ πόλεων γίνεται η ίδια βελόνα

5 που ενώνει διαφορετικούς ανθρώπους και πολιτισμούς. Μέσα από τις εικόνες και τις εμπειρίες που αποκομίζει η Κιμσούτζα από το ταξίδι της στον κόσμο μάς προτρέπει να σκεφτούμε σοβαρά κοινωνικά προβλήματα. Στις βιντεοεγκαταστάσεις **Ζητιάνα, Λάγκος - Νιγηρία**, 2001 (5) και **Άστεγη - Κάιρο, Αίγυπτος**, 2001 (6), η ίδια απλώς υπάρχει μέσα σε πλήθος ανθρώπων που αντιδρούν με διάφορους τρόπους στην παρουσία της. Γίνεται αμέσως μία ανώνυμη γυναίκα, ένας οποιοσδήποτε άνθρωπος που αναγκάζεται να ζητήσει ελεημοσύνη ή να μείνει στο δρόμο εφόσον

δεν έχει στέγη. Οι αντιδράσεις των περαστικών στο βίντεο είναι ποικίλες. Άλλοι απορούν, κάποιοι αδιαφορούν και άλλοι συγκεντρώνονται γύρω της προσπαθώντας να κατανοήσουν τι συμβαίνει. Σε αυτά τα έργα η Κιμσούτζα μεταμορφώνεται σε ζητιάνα και σε άστεγη γυναίκα θέλοντας να μας μιλήσει γι' αυτά τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα. Κατανοούμε λοιπόν ότι υπάρχουν παντού στερημένοι άνθρωποι και ότι μπορεί κανείς να συναντήσει τις ίδιες σκηνές στη Νιγηρία, στο

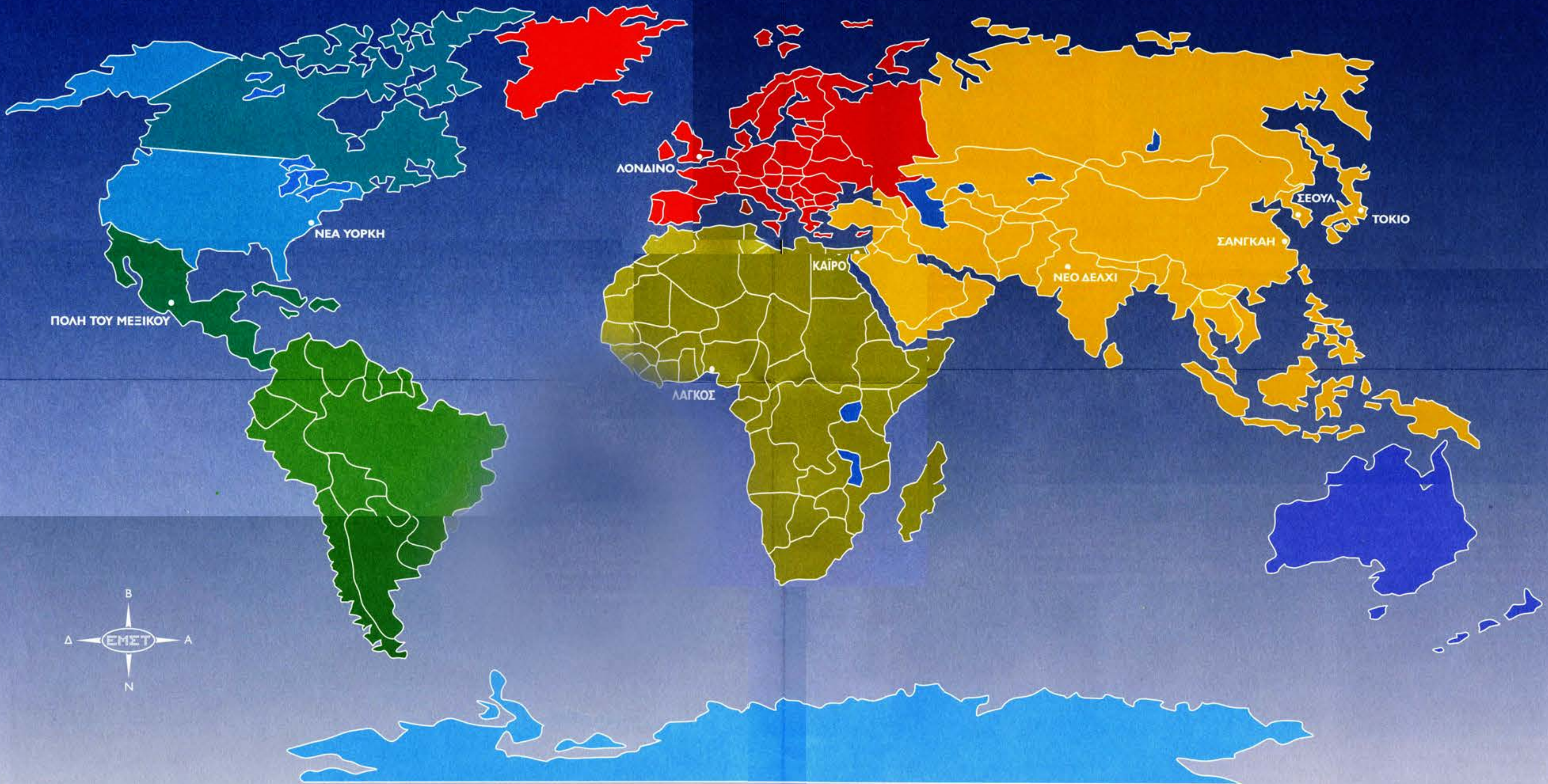
6 Κάιρο, στην Πόλη του Μεξικού, στην Αθήνα ή σε οποιαδήποτε άλλη πόλη στον κόσμο. Είδαμε πώς σε κάποια έργα της η Κιμσούτζα παρομοιάζει τον εαυτό της με βελόνα που ενώνει ανθρώπους από διαφορετικά μέρη της γης όπως η κλωστή ενώνει διαφορετικά μέρη του καμβά. Με την ηχητική εγκατάσταση **Μαντάλα: Ζώνη μηδέν**, 2004 (7) η καλλιτέχνις ενώνει διαφορετικούς κόσμους, την Ανατολή με τη Δύση, όχι με την παρουσία της αλλά με θρησκευτικούς ύμνους που διαλέγει για να συνοδεύσουν το έργο της. Πρόκειται για ένα κυκλικό αντικείμενο, ένα μεγάλφωνο από τζουκ-μποξ, που κρέμεται στον

τοίχο. Στο κέντρο του τζουκ-μποξ γυρίζει ένα μεγάλο κουμπί που παίζει και το ρόλο ηχείου από όπου ακούγονται ανάμεικτες γρηγοριανές, θιβητιανές και ισλαμικές ψαλμωδίες. Στο έργο της Κιμσούτζα ενώνονται στοιχεία του δυτικού πολιτισμού, όπως το τζουκ-μποξ και οι γρηγοριανές ψαλμωδίες με στοιχεία της Ανατολής όπως οι ισλαμικές και θιβητιανές ψαλμωδίες που ακούγονται από το ηχείο. Για να δημιουργήσει το έργο της εμπνεύστηκε από ένα τελετουργικό που

7 γίνεται στο Θιβέτ και ονομάζεται **μαντάλα**. Το τελετουργικό αυτό γίνεται παράλληλα με το διαλογισμό, δηλαδή την προσπάθεια των ανθρώπων να φτάσουν πιο κοντά στο θείο. Κατά τη διάρκεια του διαλογισμού οι βουδιστές σκορπίζουν σε κυκλικά σχήματα χρωματισμένη άμμο ώστε να δημιουργούνται ομόκεντροι κύκλοι με διαφορετικά χρώματα. Το αποτέλεσμα είναι παρόμοιο με τους χρωματιστούς κύκλους του τζουκ-μποξ. Είναι ένα ακόμα στοιχείο που συνδέει την Ανατολή με τη Δύση στο έργο της Κιμσούτζα και προτείνει την ισότητα όλων των θρησκειών του κόσμου.

Ακολούθησε την Κιμσούτζα στο ταξίδι της!

• Πάνω στο χάρτη που κρατάς στα χέρια σου σημείωσε τις πόλεις που επισκέφθηκε η Κιμσούτζα για να πραγματοποιήσει το έργο **Γυναίκα Βελόνα**, 1999-2001. Τι πιστεύεις ότι σκέφτονταν οι άνθρωποι όταν την έβλεπαν ανάμεσά τους;

• Πώς φαντάζεσαι ότι θα είναι η καθημερινή ζωή των ανθρώπων στις πόλεις αυτές; Επινόησε μερικούς διαλόγους ανάμεσα στους κατοίκους διαφορετικών πόλεων.

• Θέλοντας να μιλήσει για τα σοβαρά κοινωνικά ζητήματα της φτώχειας και της έλλειψης στέγης, η Κιμσούτζα επισκέφθηκε το Λάγκος στη Νιγηρία και το Κάιρο στην Αίγυπτο. Γιατί πιστεύεις ότι διάλεξε τις πόλεις αυτές; Φαντάσου τις αντιδράσεις των κατοίκων στην παρουσία της. Πιστεύεις ότι με τα έργα αυτά μας κάνει να συνειδητοποιήσουμε τις δύσκολες συνθήκες ζωής για πολλούς συνανθρώπους μας;

• Σύγκρινε τα έργα **Πόλεις εν κινήσει - 2.727 χιλιόμετρα Φορτηγό Μπρωτάρι**, 1997 και **Γυναίκα Βελόνα**, 1999-2001. Ποιες ομοιότητες βρίσκεις και ποιες διαφορές;

• Τα παραδοσιακά κορεατικά καλύμματα κρεβατιών που απλώνει η Κιμσούτζα στην εγκατάσταση **Πλύστρα**, 2000, έχουν πολλούς συμβολισμούς στην κορεατική παράδοση. Ερεύνησε την ελληνική λαϊκή παράδοση και βρες μήπως και στα

δικά μας παραδοσιακά υφαντά τα χρώματα και τα σχέδια έχουν κάποια ιδιαίτερη σημασία. Για παράδειγμα, το παγόι, το ρόδι, το φίδι ή ο πλούσιος φυτικός διάκοσμος συμβολίζουν κάτι;